

بررسی اعمال محدودیت کمی و تاثیر آن بر خصوصیات لاشه درگوساله های نرئومی استان لرستان
کریم قربانی و بهروز یاراحمدی، اعضای هیات علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی لرستان

چکیده:

به منظور بررسی اثر محدودیت کمی بر روی گوساله های نرئومی لرستان تعداد ۶۰ رأس گوساله بامیانگین وزن 95 ± 5 کیلوگرم و سن 10 ± 180 روز انتخاب شدند، گوساله ها پس از گذراندن دوره عادت پذیری و انجام اقدامات بهداشتی، به چهار گروه ۱۵ رأسی شامل گروه شاهد و سه گروه آزمایشی شامل جیره نگهداری به اضافه ۱۰، ۲۰ و ۳۰ درصد جیره نگهداری تغذیه شدند. طول دوره محدودیت ۱۲۰ روز و دوره جبران ۱۸۰ روز بود. در دوره جبران تیمارهای آزمایشی و شاهد با جیره غذایی متعادل بطور آزاد در حد اشتها تغذیه شدند. در طی مدت محدودیت و دوره جبران صفات افزایش وزن روزانه، ضریب تبدیل غذایی، خوراک مصرفی روزانه اندازه گیری شد. جهت بررسی صفات کشتار دومرحله کشتار و تجزیه لاشه در پایان دوره محدودیت و دوره جبران انجام گرفت. متوسط وزن کشتار در دوره محدودیت برای تیمار شاهد و تیمارهای آزمایشی به ترتیب ۲۲۴، ۱۴۸، ۱۵۲، ۱۶۰ و در پایان دوره جبران این مقادیر به ترتیب ۲۷۵، ۲۳۱، ۲۲۳ و ۲۳۱ کیلوگرم بود. متوسط افزایش وزن روزانه دوره محدودیت برای تیمار شاهد و آزمایشی به ترتیب ۷۲۲، ۲۹۴، ۳۰۵، ۳۱۱ و ۷۷۹، ۵۷۴، ۸۳۲ و ۷۶۳ گرم در روز بود. تفاوت مشاهده شده بین تیمار شاهد و تیمارهای آزمایشی برای صفات افزایش وزن روزانه و وزن کشتار در دوره محدودیت معنی دار شد ($P < 0.05$) بطوری که در دوره جبران تیمارهای آزمایشی افزایش وزن روزانه بیشتری داشتند. همچنین تیمار شاهد با سایر تیمارهای آزمایشی از لحاظ خوراک مصرفی، ضریب تبدیل غذایی، راندمان لاشه و نسبت گوشت، چربی قابل تفکیک و استخوان لاشه با تیمارهای آزمایشی در دو آزمایش تفاوت معنی داری نشان داد ($P < 0.05$). نتایج آزمایش نشان داد گوساله های نرئومی استان این قابلیت را دارند که چنانچه از سن شش ماهگی به مدت ۴ ماه از نظر کمی در حد جیره نگهداری به اضافه ۱۰ درصد جیره نگهداری تحت تاثیر اعمال محدودیت غذایی قرار بگیرند و پس از آن به مدت ۶ ماه بطور آزاد به خوراک کافی دسترسی داشته باشند این استعداد را دارند که با استفاده از پدیده رشد جبرانی تا حدود زیادی رشد به تعویق افتاده خود را جبران نمایند و به وزنی مشابه گوساله های همسن خود برسند.

واژه های کلیدی: رشد جبرانی، پرواربندی، گوساله های بومی.

مقدمه:

در شرایط روستایی تغذیه گاو های بومی متکی به علوفه حاصل از زراعت و پس چر غلات است به همین دلیل در بیشتر ایام سال این دامها با کمبود مواد مغذی روبرو هستند و معمولاً یک دوره محدودیت غذایی اجباری را می گذرانند. گوساله های بومی به علت سرعت رشد کم و جثه کوچک تا سن حدود یک سالگی و وزن ۱۰۰-۹۵ کیلوگرم قابلیت کمی برای پروار دارند. گاو مانند گوسفند پس از گذراندن یک دوره محدودیت، در دوره جبران، قادر است رشد جبرانی نشان دهد (۲۳). آزمایش بر روی گوساله های نرئوسستانی انجام گرفت نشان داد با اعمال محدودیت غذایی به مدت ۳ و ۶ ماه، امکان جبران رشد از دست رفته به طور کامل در گوساله های این نژاد وجود دارد (۳). در آزمایش دیگری رشد جبرانی در گوساله های دو قلو که از تولد تا سن ۹ ماهگی در دو سطح متفاوت از لحاظ کمی محدود شده بودند، نتایج نشان داد، دامهایی که محدودیت شدیدتری بر روی آنها اعمال شده بود علی رغم طولانی شدن طول دوره جبران، نتوانستند اختلاف وزن بوجود آمده در اثر محدودیت را جبران کنند (۸). گراهام و سیرل (۱۹۷۵) دریافته اند که در حیوانات در مرحله جبران خوراک مصرفی افزایش می یابد. رایان (۱۹۸۹) مشاهده کرد که گاوهای مورد بررسی در ۱۴ روز اول دوره جبران ۳۸ کیلوگرم افزایش وزن نشان دادند و نتیجه گیری کرد که اغلب این افزایش وزن بواسطه افزایش وزن